

10. Natuur, landschap, cultuurhistorie en archeologie

125

10.1. Natuur

10.1.1. Beoordelingskader

Normstelling en beleid

Flora- en faunawet

Voor de soortenbescherming is de Flora- en faunawet (hierna Ffw) van toepassing. Deze wet is gericht op de bescherming van dier- en plantensoorten in hun natuurlijke leefgebied. De Ffw bevat onder meer verbodsbepalingen met betrekking tot het aantasten, verontrusten of verstoren van beschermde dier- en plantensoorten, hun nesten, holen en andere voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen. De wet maakt hierbij een onderscheid tussen 'licht' en 'zwaar' beschermde soorten. Indien sprake is van bestendig beheer, onderhoud of gebruik, gelden voor sommige, met name genoemde soorten, de verbodsbepalingen van de Ffw niet. Er is dan sprake van vrijstelling op grond van de wet. Voor zover deze vrijstelling niet van toepassing is, bestaat de mogelijkheid om van de verbodsbepalingen ontheffing te verkrijgen van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Voor de zwaar beschermde soorten wordt deze ontheffing slechts verleend, indien:

- er sprake is van een wettelijk geregeld belang (waaronder het belang van land- en bosbouw, bestendig gebruik en dwingende reden van groot openbaar belang);
- er geen alternatief is;
- geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen dient in het geval van zwaar beschermde soorten of broedende vogels overtreding van de Ffw voorkomen te worden door het treffen van maatregelen, aangezien voor dergelijke situaties geen ontheffing kan worden verleend.

Met betrekking tot vogels hanteert LNV de volgende interpretatie van artikel 11:

De verbodsbepalingen van artikel 11 beperken zich bij vogels tot alleen de plaatsen waar gebroed wordt, inclusief de functionele omgeving om het broeden succesvol te doen zijn, én slechts gedurende de periode dat er gebroed wordt. Er zijn hierop echter verschillende uitzonderingen, te weten:

Nesten die het hele jaar door zijn beschermd

Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Ffw het gehele seizoen:

- Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil).
- Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus).

- Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk).
- Vogels die jaar in jaar uit gebruikmaken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd en ransuil).

Nesten die niet het hele jaar door zijn beschermd

In de 'aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' worden de volgende soorten aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd.

- Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het hele jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. De soorten uit categorie 5 vragen wel om nader onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd. Categorie 5-soorten zijn namelijk wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Natuurbeschermingswet 1998

Uit het oogpunt van gebiedsbescherming is de Natuurbeschermingswet 1998 van belang. Deze wet onderscheidt drie soorten gebieden, te weten:

- door de minister van LNV aangewezen gebieden, zoals bedoeld in de Vogel- en Habitatrichtlijn;
- door de minister van LNV aangewezen beschermde natuurmonumenten;
- door Gedeputeerde Staten aangewezen beschermde landschapsgezichten.

De wet bevat een zwaar beschermingsregime voor de onder a en b bedoelde gebieden (in de vorm van verboden voor allerlei handelingen, behoudens vergunning van Gedeputeerde Staten of de minister van LNV). De bescherming van de onder c bedoelde gebieden vindt plaats door middel van het bestemmingsplan. De speciale beschermingszones (a) hebben een externe werking, zodat ook ingrepen die buiten deze zones plaatsvinden verstoring kunnen veroorzaken en moeten worden getoetst op het effect van de ingreep op soorten en habitats.

Nota Ruimte: Ecologische hoofdstructuur

De Nota Ruimte geeft het beleidskader voor de duurzame ontwikkeling en een verantwoord toekomstig grondgebruik in de vorm van onder andere de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De EHS is een samenhangend netwerk van bestaande en te ontwikkelen natuurgebieden. Het netwerk wordt gevormd door kerngebieden, natuurontwikkelingsgebieden en ecologische verbindingzones. De EHS is op provinciaal niveau uitgewerkt in de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS). Ondertussen heeft in de provincie Noord-Holland een herijking van de EHS (2010) plaatsgevonden. In dat kader is de PEHS op kleine schaal herbegrensd.

Beoordelingscriteria en -methodiek

Ruimtelijke ontwikkelingen kunnen van invloed zijn op beschermde natuurgebieden en op beschermde en bijzondere soorten. Dergelijke ontwikkelingen kunnen leiden tot aantasting van gebieden en/of soorten, maar kunnen ook leiden tot een verbetering van de ecologische situatie ter plaatse. In tabel 10.1 is aangegeven op welke criteria getoetst wordt.

Tabel 10.1 Toetsingcriteria natuur

crit criterium	beschrijving	methode
landschap en cultuurhistorie	- karakteristieke structuren en patronen - openheid	kwalitatief
archeologie	- archeologische waarden	kwalitatief
waardevolle gebieden (Natura 2000 en PEHS)	- aantasting of verstoring	kwalitatief
lokale natuurwaarden, beschermde en Rode Lijstsoorten	- toe- of afname ecologisch waardevol areaal - aantasting of verstoring bestaande natuurwaarden	- kwantitatief - kwalitatief op basis van beschikbare gegevens bestaande natuurwaarden

Op basis van bestaande ecologische onderzoeken (zie bijlage 2) is in beeld gebracht welke beschermde soorten (naar verwachting) en beschermde gebieden in en om het studiegebied voorkomen. Op basis van expert judgement is beoordeeld wat de gevolgen van het voornemen op de kenmerkende habitats en soorten en beschermde gebieden zijn.

10.1.2. Referentiesituatie

Huidige situatie

Beschermde gebieden

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van een beschermd natuurgebied, zoals de Ecologische Hoofdstructuur of Natura 2000. De afstand tot het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Kennemerland Zuid bedraagt ongeveer 6 km. De noordwestkant van het gebied ligt wel dicht tegen de EHS aan. Het betreft bestaand grasland dat is aangewezen als EHS (zie figuur 10.1).



Figuur 10.1 Ecologische Hoofdstructuur
(bron: provincie Noord-Holland, Herijking EHS)

Beschermde soorten

Voor de beschrijving van de ecologische waarden is gebruikgemaakt van diverse quickscans (zie paragraaf 10.1.1) die binnen het plangebied zijn uitgevoerd, gemeentebrede studies naar vleermuizen en rugstreeppad en algemene ecologische kennis.

Planten

In het plangebied komen nagenoeg geen beschermde soorten planten voor. Het grootste deel van het gebied wordt als intensief grasland beheerd en de watergangen zijn over het algemeen zeer voedselrijk. Rond het poeltje Van Dongen (Sportpark Toolenburg) komt wilde marjolein voor (deze soort is hier ooit gezaaid). Tevens is hier de rietorchis waargenomen.

Vogels

Binnen de verschillende deelgebieden is zeer weinig opgaand groen aanwezig. Uitzondering is sportpark Toolenburg. In dit gebied komen naar verwachting de pimpelmees, koolmees, vink, putter, groenling, winterkoninkje, heggemus en nog veel meer struweelsoorten voor. Ook is dit gebied uitstekend geschikt als jachtgebied voor de sperwers die in Hoofddorp rondvliegen en dient het als beschutting voor de fazanten en patrijzen die op de open velden ten zuiden van het sportpark aanwezig zijn.

In de gebieden ten zuiden van de Bennebroekerweg zijn op de graslanden (winter) foeragerende meerkoeten, knobbelzwanen en nijlganzen aangetroffen. Ook wordt dit in de winter als foerageergebied gebruikt door velduilen die in het voorjaar op Schiphol broeden. In de watergangen zijn wilde eenden, meerkoeten, waterhoentjes, blauwe reigers en één aalscholver waargenomen. Op het stoppelveld zijn spreeuwen, houtduiven, fazanten, kauwtjes, een ekster en nijlganzen aangetroffen.

Zoogdieren

Binnen het plangebied komen onder andere de algemeen voorkomende, licht beschermde veldmuis, mol, haas, vos en woelrat voor.

Vanwege het vele groen op het sportpark Toolenburg heeft dit gebied een functie als foerageergebied voor vleermuizen. De Zuidrand (en dan met name de brede watergangen) heeft eveneens een functie als foerageergebied voor vleermuizen. De zone langs de IJweg heeft een functie als foerageergebied voor de gewone dwergvleermuis. Vanwege het ontbreken van oudere bomen (diameter > 30 cm) worden geen vaste verblijfplaatsen van vleermuizen in bomen verwacht. De bebouwing in het gebied kan mogelijk wel gebruikt worden als vaste verblijfplaats.

Amfibieën

Het plangebied is geschikt als leefgebied voor licht beschermde soorten als gewone pad en groene kikker. In de Haarlemmermeer is ook het voorkomen van de rugstreeppad bekend. De soort is ook in de directe omgeving van het plangebied aangetroffen, namelijk bij de Toolenburgerplas. In het plangebied ontbreekt het op dit moment echter aan geschikt biotoop.

Vissen

In de watergangen komt mogelijk de kleine modderkruiper voor. Andere beschermde soorten worden gezien het zeer voedselrijke karakter van de watergangen niet verwacht.

Insecten

Binnen of rond het plangebied komen voor zover bekend geen beschermde insectensoorten voor.

Samenvattend overzicht

Tabel 10.2 geeft aan welke beschermde soorten er binnen het plangebied (naar verwachting) voorkomen en onder welk beschermingsregime deze soorten vallen.

Tabel 10.2 Beschermde soorten binnen het plangebied en het beschermingsregime

vrijstellingsregeling Ffw	tabel 1		veldmuis, mol, haas, vos en woelrat gewone pad en de middelste groene kikker
ontheffingsregeling Ffw	tabel 2		wilde marjolein en rietorchis kleine modderkruiper
	tabel 3	<i>bijlage 1 AMvB</i>	geen
		<i>bijlage IV HR</i>	alle vleermuizen
	vogels	<i>cat. 1 t/m 4</i>	huismus
		<i>cat. 5</i>	koolmees, pimpelmees, spreeuw, ekster en zwarte kraai

Autonome ontwikkelingen

Binnen het plangebied of in de directe omgeving daarvan vinden geen autonome ontwikkelingen plaats die van invloed zijn op de natuurwaarden binnen het gebied. In de referentiesituatie wordt het bestaande (veelal agrarische) gebruik voorgezet.

10.1.3. Effectbeschrijving**Natuur***Sportpark Toolenburg*

Sportpark Toolenburg maakt geen onderdeel uit van een beschermd gebied. Ook in de omgeving liggen geen beschermde gebieden. Het effect is derhalve neutraal (0).

Sportpark Toolenburg heeft een relatief belangrijke functie voor vogels, vanwege het groene karakter van het deelgebied in een verder vrij kaal gebied. Het betreft hier echter naar verwachting alleen de meer algemeen voorkomende soorten van tuin en struweel. Rond het poeltje Van Dongen komen wilde marjolein (deze soort is hier ooit gezaaid) en de rietorchis voor. Deze soorten zullen door de ontwikkeling van het gebied worden aangetast. In de te slopen bebouwing kunnen vaste verblijfplaatsen van broedvogels en vleermuizen aanwezig zijn. Voor deze mogelijk aanwezige soorten kunnen de gevolgen van de ingreep negatief zijn. Het sportpark vormt ook onderdeel van het leefgebied van andere meer algemeen voorkomende soorten zoals veldmuis, mol en groene kikker en het heeft een functie als foerageergebied voor vleermuizen. De nieuwe inrichting van het sportpark kent een stevige groenblauwe structuur. De nu algemeen voorkomende soorten zullen dan ook slechts tijdelijk verstoord worden. Na realisatie van de nieuwbouw zullen deze soorten weer een leefgebied vinden in dit deelgebied, waarbij de situatie voor vissen en amfibieën gezien de realisatie van nieuw water aanzienlijk zal verbeteren. Na realisatie zal het gebied ook weer als foerageergebied voor vleermuizen kunnen dienen. Alles bij elkaar wordt het effect als licht negatief (0/-) beoordeeld.

Toolenburg-Zuid

Toolenburg-Zuid maakt geen onderdeel uit van een beschermd gebied. Ook in de omgeving liggen geen beschermde gebieden. Het effect is derhalve neutraal (0).

De groen en waterstructuur van de nieuwe woonwijk Toolenburg Zuid sluit aan op de bestaande structuren binnen de omliggende gebieden, waardoor geen geïsoleerde gebieden ontstaan. In de watergangen in dit deelgebied komt zeer waarschijnlijk de kleine modderkruiper voor. Deze soort zou tijdelijk verstoord kunnen worden bij de werkzaamheden aan de watergangen. In de eindsituatie is er echter meer open water aanwezig, zodat de situatie voor deze soort verbeterd. In dit deelgebied komen verder alleen algemeen voorkomende soorten als veldmuis, mol, groene kikker en wilde eend voor. Deze soorten zullen tijdelijk verstoord worden, maar na realisatie van de nieuwbouw zal

Toolenburg-Zuid weer deel uitmaken van het leefgebied van deze soorten. Het effect is dan ook neutraal (0).

Zuidrand

De Zuidrand maakt geen onderdeel uit van een beschermd gebied. Ook in de omgeving liggen geen beschermde gebieden. Het effect is derhalve neutraal (0).

In de watergangen in dit deelgebied komt zeer waarschijnlijk de kleine modderkruiper voor. Deze soort zou tijdelijk verstoord kunnen worden bij de werkzaamheden aan de watergangen en door demping van kleine slootjes gaat mogelijk leefgebied verloren. In de eindsituatie is er echter meer open water aanwezig, zodat de situatie voor deze soort verbeterd. De Zuidrand heeft daarnaast een beperkte functie als foerageergebied voor meerkoeten, knobbelzwanen en nijlganzen. In de omgeving is echter voldoende geschikt foerageergebied aanwezig, zodat negatieve effecten kunnen worden uitgesloten. De Zuidrand heeft ook een functie als foerageergebied voor vleermuizen. Door de realisatie van een park en brede watergangen zal de functie als foerageergebied alleen maar verbeteren. In het referentiekader is opgenomen dat de oevers van de watergangen zo veel mogelijk natuurvriendelijke worden ingericht. Dit biedt kansen voor beschermde flora en fauna, waaronder oeverwaluizen, ijsvogels rugstreeppad, paaiplassen voor modderkruipers, bittervoorns en andere vissen en amfibieën.

In het referentiekader voor de Zuidrand wordt aandacht besteed aan de groen-blaue verbindingen tussen de Zuidrand en de omliggende gebieden. De IJtochtstrook aan de westzijde van het plangebied vormt een potentiële ecologische verbingszone tussen het Haarlemmermeerse Bos en het toekomstige Park van de 21ste eeuw. In het referentiekader is in het plan ruimte opgenomen voor deze groen-blaue verbinding. Uitgangspunt is de realisatie van natuurvriendelijke oevers. Ook de zone direct ten zuiden van de Toolenburgplas blijft vrij van bebouwing (de voetbalvelden van UNO zijn hier tijdelijk ondergebracht) en vormt daarmee een verbinding tussen het open gebied tussen Hoofddorp en Nieuw Vennep en de Toolenburgplas. De realisatie van het park en de groene geluidswal zal ook voor veel andere soorten nieuw leefgebied opleveren. De ontwikkeling van de Zuidrand heeft dan ook per saldo een licht positief effect voor de lokale natuurwaarden (0/+).

Nieuwe locatie Pioniers

De nieuwe Pionierslocatie komt dicht bij bestaand EHS-gebied te liggen. Er wordt vanuit gegaan dat de ontsluiting van deze locatie buiten de EHS komt te liggen. Aangezien dit EHS-gebied dicht tegen de bestaande N205 aan ligt, zal er nauwelijks extra verstoring optreden als gevolg van de ontwikkeling. De ontwikkeling heeft hoogstens een licht negatief effect (0/-).

Ook in dit deelgebied komt in de watergangen zeer waarschijnlijk de kleine modderkruiper voor. Delen van de watergangen zullen gedempt worden. Hierdoor neemt het leefgebied van de soort in beperkte mate af. Het gebied heeft mogelijk een zeer beperkte functie als foerageergebied voor meerkoeten, knobbelzwanen, nijlganzen en veldduiven. In de omgeving is echter voldoende geschikt foerageergebied aanwezig, zodat negatieve effecten kunnen worden uitgesloten. Ook is dit gebied onderdeel van het leefgebied van andere meer algemeen voorkomende soorten zoals veldmuis, mol en groene kikker. Door de inrichting als sportpark zal een deel van deze functie verdwijnen. De ontwikkeling van het sportpark heeft een licht negatief (0/-) effect.

Tabel 10.3 Beoordeling effecten natuur

	referentie-situatie	Sportpark Toolenburg	Toolenburg -Zuid	Zuidrand	nieuwe Pionierslocatie
beschermde gebieden	0	0	0	0	0/-
lokale natuurwaarden, beschermde en Rode Lijstsoorten	0	0/-	0	0/+	0/-

10.2. Landschap, cultuurhistorie en archeologie

10.2.1. Beoordelingskader

Verdrag van Malta

Het Verdrag van Malta is in 1992 ondertekend en in 1995 in werking getreden. Doelstelling van het Verdrag van Malta is de bescherming en het behoud van archeologische waarden. Als gevolg van dit verdrag wordt in het kader van de ruimtelijke ordening het behoud van het archeologisch erfgoed meegewogen zoals alle andere belangen die bij de voorbereiding van het plan een rol spelen.

De inhoud van het Verdrag van Malta is neergelegd in de Wet op de Archeologische Monumentenzorg die op 1 september 2007 van kracht is geworden en een wijziging van de Monumentenwet 1988 tot gevolg heeft gehad. Op grond van deze aangescherpte regelgeving stellen Rijk en provincie zich op het standpunt dat in het ruimtelijk beleid zorgvuldig met het archeologische erfgoed moet worden omgegaan. Voor gebieden waar archeologische waarden voorkomen of waar reële verwachtingen bestaan dat ter plaatse archeologische waarden aanwezig zijn, dient voorafgaand aan bodemingrepen archeologisch onderzoek te worden uitgevoerd. De uitkomsten van het archeologisch onderzoek dienen vervolgens volwaardig in de belangenafweging te worden betrokken.

Beleidsnota Ruimtelijk Beleid en Archeologie Haarlemmermeer (concept)

In de Beleidsnota Ruimtelijke Beleid en Archeologie zet de gemeente Haarlemmermeer uiteen op welke wijze zij verantwoordelijkheid neemt voor het eigen bodemarchief, zoals bij de herziening van de Monumentenwet 1988 bepaald is. Met de wetsherziening is het voor gemeenten verplicht bij bodemingrepen van enige omvang het behoud van archeologische waarden af te wegen tegen andere belangen. De nota bestaat uit twee delen: het eerste deel, de Beleidsnota Ruimtelijk Beleid en Archeologie, gaat over de (wettelijke) uitvoering van het archeologiebeleid. Het tweede deel, de Beleidsnota Cultuurhistorie/Archeologie, gaat in een breder kader in op cultuurhistorie in de gemeente Haarlemmermeer en de omgang hiermee. Tevens komen hier de waardevolle gebieden aan bod en wordt het communicatiebeleid ten aanzien van cultuurhistorie behandeld. De bescherming van archeologische resten wordt zoveel mogelijk gekoppeld aan het reeds bestaande beleidsinstrumentarium. Bij de beoordeling van vergunningaanvragen voor ruimtelijke ingrepen wordt nagegaan of archeologische resten worden bedreigd. Indien archeologisch onderzoek noodzakelijk blijkt, zullen de kosten daarvoor ten laste komen van de initiatiefnemer van de bodemverstorende activiteit. Door bij het ontwikkelen van nieuwe of het aanpassen van bestaande bestemmingsplannen archeologische waarden en verwachtingen op te nemen en in de toelichting te verwijzen naar het gemeentelijk archeologiebeleid, kunnen de kosten van eventueel archeologisch onderzoek worden verhaald op de verstoorder van het bodemarchief. In het bestemmingsplan wordt ook voorgeschreven welke verplichtingen de vergunningaanvrager heeft op het gebied van de archeologische monumentenzorg.

Voor een juiste regeling van de archeologische monumentenzorg in bestemmingsplannen is in het kader van de nota een inventarisatie van het gemeentelijk bodemarchief uitgevoerd.

Daarbij is onderzocht welke archeologische waarden reeds bekend zijn en welke waarden verwacht worden. Op basis hiervan is de gemeente verdeeld in verschillende archeologiegebieden, die bepalen bij welke planomvang rekening moet worden gehouden met archeologie. Bij het vaststellen van de grens is rekening gehouden met de aard van het bodemarchief. De regimes zijn weergegeven op de Beleidskaart Archeologie.

Beoordelingscriteria en -methodiek

Landschap en cultuurhistorie zijn veelal nauw met elkaar verweven, zeker in historische landschappen. Uit belevingsonderzoek blijkt dat mensen landschappen met een sterk herkenbaar verleden als positief ervaren. Oude, relatief gave en herkenbare landschapspatronen en elementen worden daarom zowel landschappelijk als cultuurhistorisch hoog gewaardeerd door bewoners, recreanten en beleidsmakers. Om die reden worden beide aspecten samen genomen om dubbeltellingen te voorkomen. In tabel 10.4 is aangegeven op welke criteria getoetst wordt.

Tabel 10.4 Toetsingscriteria landschap, cultuurhistorie en archeologie

criterium	beschrijving	methode
landschap en cultuurhistorie	- karakteristieke structuren en patronen - openheid	kwalitatief
archeologie	- archeologische waarden	kwalitatief

Karakteristieke structuren en patronen

Gebieden die zijn aangemerkt als landschappelijk en cultuurhistorisch waardevol kunnen bij realisering van het voornemen op verschillende manieren worden aangetast. Aantasting kan plaatsvinden in de volgende vormen:

- verandering van gebieden die beleidsmatig als waardevol zijn aangemerkt;
- vermindering van de herkenbaarheid van de historische landschapsstructuur.

De effecten zijn beoordeeld op basis van een bureaustudie. Onderzochte gebiedscategorieën betreffen:

- historisch landschappelijk waardevolle lijnen;
- historisch landschappelijk waardevolle vlakken.

Openheid

De aanleg van nieuwe voorzieningen in een open landschap tast de openheid aan. De mate van aantasting is afhankelijk van het aanwezige landschap, maar ook van de inpassing van de voorzieningen met grondwallen en/of groenstroken.

Op basis van luchtfoto's en foto's uit het terrein is bepaald of sprake is van een open of gesloten landschap en de aantasting daarvan. Van aantasting van openheid kan alleen sprake zijn als er iets wordt gewijzigd aan het bestaande open landschap. Er is geen standaardmaat om te bepalen of iets de openheid aantast. Dit hangt af van de aard van het element en het omliggende landschap.

Archeologie

Bij ruimtelijke ontwikkelingen kunnen archeologische waarden in het geding komen. De mate van aantasting is afhankelijk van de archeologische verwachtingswaarde van het betreffende gebied.

De mate van aantasting is op basis van expert judgement ingeschat op basis van de archeologische verwachtingswaarde in het plangebied.

10.2.2. Referentiesituatie

Huidige situatie

Hoofdstructuur

Het studiegebied is onderdeel van een 19^e-eeuwse droogmakerij. Droogmakerijen zijn typisch Nederlandse landschappen en tevens zeer kenmerkend voor de landschapsontwikkeling van de Meerlanden-Amsterdam. De droogmakerij wordt gekenmerkt door een grote mate van openheid en een grootschalige, rechthoekige verkaveling.

Patronen

Wegenpatroon

De Bennebroekerweg, IJweg en Hoofdweg zijn onderdeel van het rechtlijnige en rationele wegenpatroon dat kenmerkend is voor de inrichting van droogmakerijen. Het oorspronkelijke wegenpatroon van de Haarlemmermeer (vijf noordoost-zuidwestlopende wegen, zes wegen loodrecht hierop en een weg over de ringdijk) is ondanks woningbouw, uitbreidingen van Schiphol en snel- en spoorwegen duidelijk herkenbaar. Het wegenpatroon heeft een duidelijke ruimtelijke samenhang met het afwateringsstelsel, de ringdijk en een aantal nederzettingen. Ondanks de vele ingrepen in de Haarlemmermeer is het afwateringspatroon nog herkenbaar. De Kruisvaart en de Hoofdvaart zijn de hoofdelementen van het patroon. De Hoofdvaart vormt de oostgrens van het plangebied. Evenwijdig aan de Hoofdvaart liggen afwisselend een tocht en een weg. In het plangebied zijn dit de Nieuwerkerkertocht, IJweg en IJtocht. De Bennebroekertocht staat haaks op deze weg en watergangen.

In de conceptnota erfgoedbeleid van de gemeente (25 maart 2010) is aangegeven dat het wegenpatroon en afwateringspatroon van de Haarlemmermeer 'van waarde' zijn. Het wegenpatroon dateert ongeveer uit 1855. Het afwateringspatroon dateert uit de 19^e eeuw.

Ten noordwesten van de Nieuwerkerkertocht ligt tegenwoordig ook een busbaan.

In het studiegebied liep vroeger (1912-1935) ten zuiden van de Nieuwerkerkertocht de spoorlijn Hoofddorp-Leiden Heerensingel (zie figuur 10.2). De wachterswoning aan de Bennebroekerweg is in 2006 gesloopt. In het landschap zijn op het oog geen restanten meer aanwezig die van cultuurhistorische waarde kunnen zijn.



Figuur 10.2 Overzichtskartaal Haarlemmermeerspoorlijnen
(bron: www.haarlemmermeerspoor.nl)

Bebouwingspatroon

Kenmerkend voor de ontwikkeling van de Haarlemmermeer is het ontstaan van bewoning aan de randen van de droogmakerij. De ringvaart en ringweg waren belangrijke verkeersaders en bij de verbindingen (bruggen en veren) naar het oude land ontstonden nederzettingen. Deze bewoning is nog goed herkenbaar, maar is op veel plaatsen verdicht. De bewoning heeft een ruimtelijke en genetische samenhang met ringvaart en ringdijk. Dergelijke bewoning is niet zeldzaam.

In de conceptnota erfgoedbeleid van de gemeente (25 maart 2010) is aangegeven dat het bebouwingspatroon 'van waarde' is en dateert uit de 19^e eeuw.

Verkavelingspatroon

Tussen Hoofddorp en Nieuw-Vennep is het oorspronkelijke rationele en grootschalige verkavelingspatroon duidelijk herkenbaar. Het verkavelingspatroon heeft een duidelijke samenhang met de ringdijk, ringvaart, wegen- en afwateringspatroon en de verspreide nederzettingen.

Beplantingspatroon

De beplanting in het studiegebied concentreert zich met name rond de erven. De laanbeplanting blijft beperkt tot de Bennebroekerweg en de Nieuwe Bennebroekerweg.

Archeologie

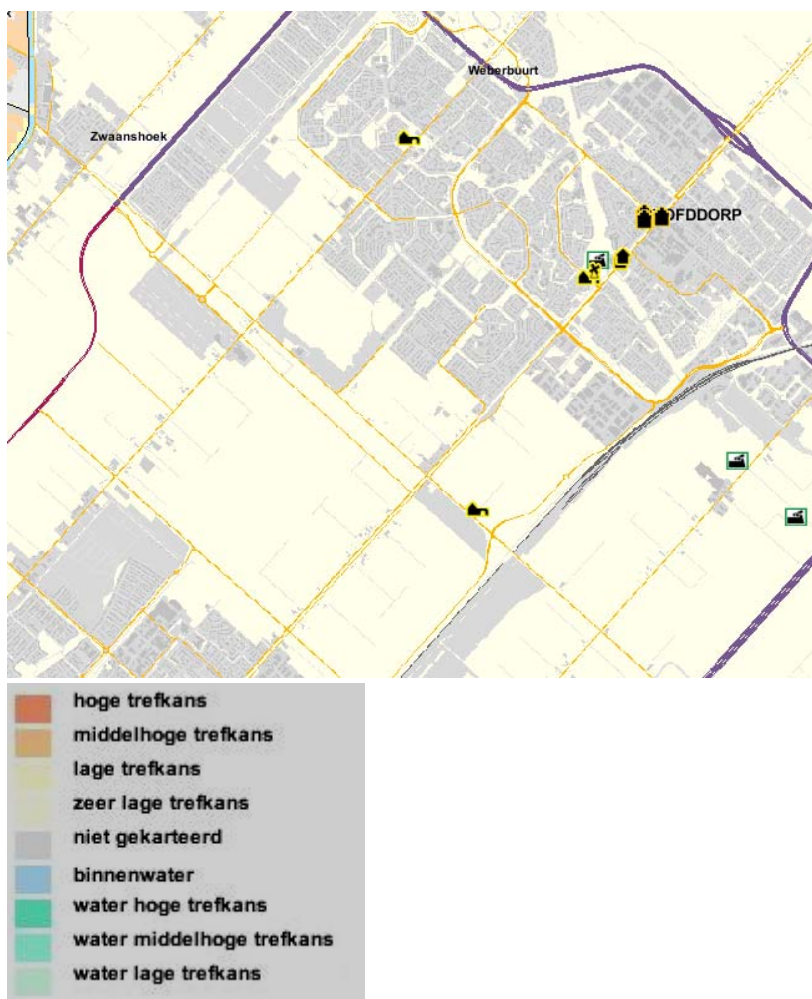
Aardkundige monumenten en waarden

De provincie Noord-Holland heeft in de Haarlemmermeer geen aardkundige monumenten en aardkundig waardevolle gebieden aangewezen.

Archeologische monumenten en waarden

In de gemeente Haarlemmermeer bevinden zich geen door het Rijk aangewezen beschermde archeologische monumenten en evenmin door de provincie of gemeente aangewezen beschermde archeologische monumenten.

Op de provinciale archeologische waardenkaart heeft het plangebied geen verwachtingswaarde toegekend gekregen. Op de kaart van KennisInfrastructuur CultuurHistorie (KICH) heeft het plangebied een zeer lage kans op het aantreffen van archeologische waarden.



Figuur 10.3 Archeologische verwachtingswaarde
(bron: KICH)

Autonome ontwikkelingen

Binnen het plangebied of in de directe omgeving daarvan vinden geen autonome ontwikkelingen plaats die van invloed zijn voor de beoordeling van de thema's landschap, cultuurhistorie en archeologie. In de referentiesituatie wordt het bestaande (veelal agrarische) gebruik voorgezet.

10.2.3. Effectbeschrijving

Karakteristieke structuren en patronen

Sportpark Toolenburg

Op het sportpark Toolenburg zijn geen landschappelijk en cultuurhistorisch waardevolle structuren en patronen aanwezig. Het effect van de ontwikkeling van dit deelgebied is derhalve neutraal (0).

Toolenburg-Zuid

De woningbouwontwikkeling in Toolenburg-Zuid houdt rekening met de bestaande verkavelingsstructuur. De bestaande kavelsloten worden hierbij wel wat verbreed. Het effect is neutraal (0).

Zuidrand

Bij de ontwikkeling van de Zuidrand worden de nieuwe functies tussen de bestaande wegen in gesitueerd. Ook de grondwal komt tussen de wegen te liggen. De rechthoekige verkavelingsstructuur blijft hierbij op hoofdlijnen intact, alleen kleine ontwateringsslootjes zullen worden gedempt. Het effect is neutraal (0).

Nieuwe Pionierslocatie

Deze ontwikkeling houdt geen rekening met de oorspronkelijke verkaveling. Ter plaatse is de oorspronkelijke verkaveling in de huidige situatie echter slechts ten dele aanwezig. Het bestaande wegenpatroon wordt niet aangetast. Gezien de beperkte aantasting van de oorspronkelijke verkaveling is slechts sprake van een licht negatief effect (0/-).

Openheid*Sportpark Toolenburg en Toolenburg-Zuid*

Ter plaatse van deze locaties is geen sprake van een open landschap. De ontwikkelingen in deze gebieden leiden dan ook niet tot een aantasting van de openheid. Het effect is neutraal (0).

Zuidrand

Dit deelgebied kent een beperkte mate van openheid. Dat wil zeggen, het deelgebied zelf is vrij open met agrarische percelen en zeer weinig bebouwing, maar het ligt wel tussen twee beplante wegen. Vanuit de omgeving wordt het deelgebied nu dan ook niet als open ervaren, het vormt eigenlijk de stadsrand van Hoofddorp. De echte open polder ligt ten zuidwesten van de Zuidrand. De aanleg van de hoge, groene geluidswal zal aan dit beeld niets veranderen. Er is dan ook sprake van een neutraal effect (0).

Nieuwe Pionierslocatie

Het nieuwe honkbalcomplex voor de Pioniers zijn gepland in het open landschap. Vanaf de Nieuwe Bennebroekerweg wordt dit ook als een open landschap ervaren. Vanuit het zuidwesten gezien maakt het gebied visueel al onderdeel uit van de stadsrand. Er is hier dan ook slechts sprake van een licht negatief effect (0/-).

Tabel 10.5 Effecttabel landschap en cultuurhistorie

	referentie-situatie	Sportpark Toolenburg	Toolenburg-Zuid	Zuidrand	nieuwe Pionierslocatie
karacteristieke structuren en patronen	0	0	0	0	0/-
openheid	0	0	0	0	0/-

Archeologie

In het gebied geldt een zeer lage kans op het aantreffen van archeologische sporen. De ontwikkeling van het plangebied leidt naar verwachting dan ook niet tot het aantasten van archeologische waarden. Het effect is neutraal (0).

Tabel 10.6 Effecttabel archeologie

	referentie-situatie	Sportpark Toolenburg	Toolenburg-Zuid	Zuidrand	nieuwe Pionierslocatie
archeologische waarden	0	0	0	0	0

10.3. Compenserende en mitigerende maatregelen

Op de locatie Sportpark Toolenburg is nader onderzoek naar vaste verblijfplaatsen van vleermuizen en broedvogels noodzakelijk. Met betrekking tot broedvogels kunnen in de nieuwe bebouwing in ieder geval voorzieningen worden getroffen zodat broedvogels zouden kunnen gaan nestelen, zodat eventuele aangetaste vaste nestplaatsen gecompenseerd worden. Door op de beoogde Pionierslocatie nieuw open water te graven, wordt voor de mogelijk aanwezige kleine modderkruiper leefgebied gecompenseerd dat door de aanleg van de sportvelden verloren gaat.

Vanuit natuur en landschap zijn de volgende aanvullende maatregelen mogelijk:

- bestaande natuurlijke elementen en structuren zoveel mogelijk behouden (met name op en rond sportpark Toolenburg);
- geschikt maken van de toekomstige bebouwing in het gebied als verblijfplaats voor vleermuizen en broedvogels (zoals gierzwaluw en huismus);
- een goede landschappelijke inpassing van het nieuwe Pionierscomplex in het gebied tussen Hoofddorp en Nieuw Vennep.

10.4. Samenvattende conclusie

De ontwikkelingen in Hoofddorp-Zuid hebben nauwelijks effecten op de thema's landschap, cultuurhistorie, archeologie en natuur. Op Sportpark Toolenburg is er mogelijk sprake van een licht negatief effect, omdat in de te slopen sportaccommodaties mogelijk vaste verblijfplaatsen van broedvogels en vleermuizen aanwezig kunnen zijn. De nieuwe Pionierslocatie heeft op bijna alle aspecten een licht negatief effect, alleen met betrekking tot archeologie is sprake van een neutraal effect. De Zuidrand heeft daarentegen een licht positief effect voor de beschermde soorten in het gebied. De nieuwe inrichting van een park en de geluidswal zorgen ervoor dat er nieuw leefgebied ontstaat voor met name de meer algemeen voorkomende, licht beschermde soorten.

Tabel 10.7 Beoordeling effecten natuur, landschap, cultuurhistorie en archeologie

		referentie-situatie	Sportpark Toolenburg	Toolenburg-Zuid	Zuidrand	nieuwe Pionierslocatie
natuur	beschermde gebieden	0	0	0	0	0/-
	lokale natuurwaarden, beschermde en Rode Lijstsoorten	0	0/-	0	0/+	0/-
landschap en cultuurhistorie	karakteristieke structuren en patronen	0	0	0	0	0/-
	openheid	0	0	0	0	0/-
archeologie	archeologische waarden	0	0	0	0	0